Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto
8.5.2020

SM2014115
SMDnp-2019-1029
SM016:00/2019

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asiantuntijakuuleminen 12.5.2020

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poliisin hallinnosta annetun lain muuttamisesta (HE 63/2020 vp)

Esityksen tausta ja tavoitteet

Sisäministeriössä on arvioitu sisäministeriön tulosohjauksen toimivuutta ja vaikuttavuutta sekä lisäksi Poliisihallituksen perustamisen tavoitteiden onnistumista. Ministeriössä on myös tehty yhdessä hallinnonalan kanssa konsernistrategiatyötä ja kehitetty strategiaprosessia ja tulosohjausmallia hankkeella sisäasiainhallinnon tulevaisuuden ohjausmalli, jossa käsitellään toimintaa ja tehtäviä kokonaisuutena, konsernin strategisesta johdosta aina operatiiviseen ja taktiseen toimintaan asti.

Lisäksi 1.6.2019 voimaantullut uusi siviilitiedustelulainsäädäntö vaikuttaa myös muun muassa toimintojen kehittämiseen, valvontaan ja tiedonkulkuun.

Esityksellä toteutettaisiin edellä kuvattuun hallinnon kehittämiseen liittyviä tavoitteita muuttamalla poliisin hallinnosta annetussa laissa (110/1992) säädettyjen poliisihallinnon ilmoitusvelvollisuuden ja poliisilaitosten päälliköiden nimittämistoimivallan sisältöä vastaamaan paremmin sisäasiainhallinnon strategista ja poliisihallinnon operatiivista ohjaustoimivaltaa. Esityksen tavoitteena on osaltaan selkeyttää poliisihallinnon ohjaukseen, tiedonkulkuun ja myös operatiiviseen poliisitoimintaan liittyvää johtamis- ja ohjausjärjestelmää.

Ilmoitusvelvollisuus

Esityksessä poliisiylijohtajalle ja suojelupoliisin päällikölle asetettua ilmoitusvelvollisuutta yhteiskunnallisesti merkittävistä toimialaa koskevista asioista täsmennettäisiin siten, että laissa määriteltäisiin ne sisäministeriön virkamiehet eli sisäministeri, sisäministeriön kansliapäällikkö ja asianomaista toimialaa ohjavan osaston tai yksikön päällikkö, joille asiasta olisi ilmoitettava. Luovutettavien tietojen tulisi olla välttämättömiä sisäministeriön tehtävien hoitamisen kannalta ja tiedot olisi ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä.

Lisäksi laissa säädettäisiin siitä, että Poliisihallituksen ja suojelupoliisin olisi ilmoitettava salassapitosäännösten estämättä sisäministeriölle vastaavat tiedot kuin ilmoitetaan valtioneuvoston tilannekeskukselle.

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

Poliisilaitoksen päällikön nimittämistoimivalta

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisilaitoksen päällikön nimittämistoimivaltaa siten, että nimittämistoimivalta siirrettäisiin sisäministeriöltä poliisilaitosten esimiesvirastona toimivalle Poliisihallitukselle. Voimassaolevan lain mukaan sisäministeriön tulee ennen poliisipäällikön nimittämistä kuulla poliisiylijohtajaa. Lisäksi asetustason säädöksillä nimittämistoimivaltaan liittyvät muut virkamiesoikeudelliset toimet (esimerkiksi määräaikaiseen virkasuhteeseen nimittäminen ja virkavapauden myöntäminen) on jaettu sisäministeriön ja Poliisihallituksen kesken.

Tavoitteena on poliisilaitoksen päällikön viran nimittämistoimivallan sekä myös siihen liittyvien virkamiesoikeudellisten toimien keskittäminen operatiivisen poliisitoiminnan ohjaavana ja valvovana tahona sekä poliisilaitosten esimiesvirastona toimivalle Poliisihallitukselle.

Vaikutukset

Esityksessä ehdotetulla ilmoitusvelvollisuudella saattaa olla vähäisiä vaikutuksia viranomaisten tehtäviin ja toimintatapoihin. Ehdotuksessa esitetyt ilmoitusvelvollisuutta koskevat täsmennykset liittyisivät lähinnä toiminnan ohjeistukseen.

Ehdotettu sääntely selkeyttäisi viranomaisten keskinäisiä toimivaltasuhteita, koska lain tasolla säädettäisiin toisaalta viranomaisen velvollisuudesta ilmoittaa yhteiskunnallisesti merkittävistä asioista ja toisaalta ministeriön tiedonsaantioikeudesta. Lisäksi ehdotetun sääntelyn voidaan arvioida vaikuttavan positiivisesti tiedonvälityksen kaksisuuntaisuuden lisääntymiseen. Näin voidaan osaltaan varmistaa, että kulloisenkin toimivaltaisen viranomaisen käytössä on aina ajantasainen tilannekuva.

Poliisilaitoksen päällikön viran nimitystoimivallan ja muun virkamiesoikeudellisen toimivallan selkeä keskittäminen yhdelle taholle sujuvoittaisi prosessia ja esimiestoiminnan toteuttamista.

Lopuksi

Selkeästi organisoitu roolijako, valvonta, ohjaussuhteet sekä tiedonkulku ja informointi luovat edellytykset toimivan poliisihallinnon toteutumiselle. Esitykseen sisältyvän informointivelvollisuuden ja nimittämistoimivallan toteuttaminen luovat edellytyksiä myös paremmalle johtamiselle ja ohjaamiselle. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Lausunto SM2014115

05.05.2020

Tiedoksi

Sisäministeri Ohisalo
Valtiosihteeri Parviainen
Kansliapäällikkö Pimiä
Erityisavustaja Kerman
Erityisavustaja Laaksonen
Osastopäällikkö Kurenmaa
Lainsäädäntöjohtaja Laitinen
oikeus@intermin.fi
poliisosasto@intermin.fi